

ВЛАДИМИР БАРОВИЋ*

Филозофски факултет
Нови Сад

УДК 32.019.5(430):355.4“1941“

Монографска студија

Примљен: 13.06.2016

Одобен: 18.08.2016

Страна: 233-243

НЕМАЧКА МЕДИЈСКА ПРОПАГАНДА ТОКОМ АПРИЛСКОГ РАТА 1941. ГОДИНЕ

Сажетак: У раду се анализира немачка пропаганда у време априлског рата 1941. године. Посебно се анализира деловање немачког информативног магазина „Сигнал“ у циљу ширења немачке војне пропаганде. Вреднује се улога немачке мањине у Краљевини Југославији – Културбунда, који је активно помагао у ширењу пропаганде али и у обавештајним и војним задацима у корист окупатора. Анализирани су примери узимања талаца и изношења медијских извештаја о ликвидацијама као освети окупатора. Посебно се посматра антагонизам немачке мањине и мађарских снага на самом крају априлског рата. Немачка мањина је тражила протекторат под управом Трећег рајха, док је Мађарска хтела да стави Бачку у свој окупациони режим. Медијска пропаганда током напада на Краљевину Југославију била је вежба нацистичких структура пред много већи поход на исток и колосални напад на СССР, који ће након тога уследити.

Кључне речи: медији, пропаганда, рат, окупација, Немци, нацизам, новине

Уводни део

Напад на Краљевину Југославију почео је у ноћи између 5. и 6. априла 1941. године заузимањем Сипског канала на Дунаву, а у раним јутарњим часовима 6. априла немачка авијација започела је жестоко бомбардовање незаштићених градова, посебно Београда, који је био проглашен отвореним градом. У берлинском министарству пропаганде Гебелс је већ припремио фанфаре на радију за потребе напада на Југославију, а музика је узета из увертире „Принца Еугена“, што није било случајно (Кершо, 2004:405). У нашој и светској историографији није баш најјасније ко је прочитао говор на немачком радију јер Ј. Кершо на наведеној страни пише: „Онда је дошло пет сати и двадесет минута изјутра (6.април 1941, В.Б.). Напад је почео. Хитлер је тада помислио како би могао да оде у кревет. Убрзо после тога Гебелс је на радију

* barovic@ff.uns.ac.rs

прочитао Хитлеров проглас.“ (Кершо, 2004:405). Б. Петрановић говорећи о истом питању истиче: „Хитлер је у свом говору немачком народу 6. априла 1941. око 6 часова преко радија осудио „војну клику“ у Београду, која је вечито организовала војне ударе и састојала се од британских „плаћеника“ (Петрановић, 1988: 97).

Југославија је нападнута од Немачке, Италије и Мађарске, док су Румунија и Бугарска уступиле своје територије немачким копненим снагама и Луфтвафену-нацистичком ратном ваздухопловству. Поред психолошког дејства на становништво јако бомбардовање имало је за последицу прекид веза између јединица југословенске војске, док је тежиште немачког напада било на источним границама на правцу Крива Паланка–Куманово–Скопље са циљем да се пресече одступница према југу. Нећемо се дуже задржавати на лошем моралу, издаји дела официрског кора, лошој опремљености и застарелом наоружању југословенске војске, него ћемо констатовати да је она била потпуно разбијена услед дејства унутрашњих елемената али и борбених активности најјаче ратне машинерије тог времена, немачког Вермахта.

Априлски рат и немачка пропаганда часописа „Сигнал“

Немачки часопис „Сигнал“ излазио је у Берлину под уредништвом Хајнца Медефинда и био технички веома квалитетан илустровани забавно-информативни часопис, у модерној форми за то време, која подсећа на данашње њузмагazine. Лист је имао веома модерне фотографије, често у колору, објављивао је пропагандне репортаже, интервјуе, али је то био облик „беле“ пропаганде, која је ишла више на забаву читалаца и није било превише анти-семитизма, екстремне мржње и осталих елемената нацистичке идеологије. Неретко је у том магазину објављиван серијал текстова о уметности, филму, култури, било је и за то време веома еротичних фотографија глумица, уметница, али и политички ангажованих текстова о нацистичкој идеологији, текстова који величају немачку војску и њене генерале, буде веру у „коначну победу“ и сл. „Сигнал“ је излазио и на језицима окупираних народа са циљем да шири немачку пропаганду и међу покореним становништвом које је после рата требало да се укључи у Хитлерову „нову Европу“.

„Сигнал“ се одмах укључио у кампању против Југославије, чим је дошло до пуча и демонстрација 27. марта 1941. године у Београду и српским градовима. То се илуструје на тај начин што је испод фотографије Београђана који демонстрирају против приступања Тројном пакту, писало следеће: „Демонстранти, који изазивају властиту несрећу. Енглески новац и енглеско хушкање терају Југославију самоубиству, и то неколико дана иза како је био од неких разумних југославенских државника у Бечу потписан приступ Тројном пакту. Њемачка проматра неколико дана, у Берлину верују још у увиђајност, али Енглеска и УСА држе већ чврсто у рукама храну за топове за свој рат. У Грчкој се налазе већ дуго британске трупе, а у Југославију стижу сада и енглески ратни бродови и аероплани. На ову грожњу постоји само један одговор: оружје!“ (Сигнал, свибањ 1941, број 2, 5).

Фото- Насловна страна немачког часописа „Сигнал“ – на насловници је генерал Ервин Ромел (Фотографија – В.Баровић)

Немачки напад може се веома добро пратити и из фото-репортажа часописа „Сигнал“, који је уз фотографије ваздушних напада на Београд донео следећи текст: „Непосредно након објаве њемачког меморандума о непријатељском држању београдских узурпатора према Њемачкој напали су стук-апарати војничке циљеве југославенског главног града. Непрестано падају и праскају бомбе свију калибара на војарне, аеродроме, колодворе и индустрију наоружања. И одмах се дижу небројени ступови дима, који означају уништавајуће дјеловање нападаја далеко изнад земље. Три пута за 24 сата урлали су аероплани и бацали бомбе на град...И овдје је, као и у Варшави, Ротердаму и Данкерк-у: бојна снага и морал противника смрвљен као стакло...“ (Сигнал, свибањ 1941, број 2, 7).

Фото – Немачка пропагандна репортажа – „С дивизијом ужаса“ (Фотографија – В.Баровић)

Комплетне немачке операције у нападу на Југославију добро су документоване камером ратног репортера „Сигнала“ који је све снимао из куполе тенка, а аутентичне сцене борбе насловљене су сугестивно: „С дивизијом ужа-са“. То је одличан пример ратне пропаганде у којем се истиче наводни жесток отпор „српске војске“ (помињу се и модерни југословенски топови), али је и поред тога немачка ратна машина успешно обављала задатак. „Неколико посл-ије тога (главног напада, В.Б.) оборене су српске утврде, које су биле уграђене на обронцима брегова, а оборили су их након жестоког отпора топ-ништво и стрељачки батаљони...Борба је од поноћи нарочито жестока. У јед-ном селу код Александровца даје непријатељ јаки отпор, а сјај од ватре једнога горућег села обасјава брежуљкасту покрајину“ (Сигнал, липањ, 1941, број 1, 9). Немачки пропагандисти нису заборавили да помену како је санитар Вермахта пружао помоћ рањеним југословенским војницима као ни то да су их нападале групе наоружаних цивила.

Културбунд и немачки напад

Припадници Културбунда-немачке народне групе тј. мањине у Дунав-ској бановини (оквирно територија данашње АП Војводине) пре напада су обавили све припреме да би напад био подржан и изнутра, а одбрана простран-них равница Дунавске бановине била је тешка и због конфигурације терена те је тајна радио-станица из Хабаг-хауса, новосадске централе Културбунда јав-љала својим немачким патронима у Беч, следећу шифровану поруку: „Бр. 25 Према изјавама високих официра треба први отпор да буде пружен тек од Срема – обала Дунава, напротив офанзива правац Албанија и Бугарска. Код Шаренграда према Паланци око 180 бункера“ (Миловановић, 1978: 309).

Немачка мањина у Војводини била је уплашена за своју судбину јер је бомбардовање Београда изазвало огорчење у већинском српском народу, а пошто су немачке трупе још биле удаљене, било је питање шта ће се десити са фолксдојчерима који су могли бити нападнути од појединаца. Стога је одмах по отпочињању напада вођство Културбунда са својим вођом Сепом Јанком на челу одлучило да се повуче у Хабаг-хаус, где се забарикадирало око 150 фол-ксдојчера. Они су поред већ помињане радио- станице у новосадском Хабагу имали и знатну количину друге војне опреме: 1000 пушака, 30 лаких и 15 тешких митраљеза, 60.000 комада муниције и велики број ручних бомби (Би-бер, 1966:265). Нису се само руководиоци Културбунда затворили у Хабаг-хаус, већ су то учинили и сви други припадници немачке мањине који су то могли, јер је југословенска војска узимала Немце за таоце током одступања.

Познато је да су и немачки окупатори узимали таоце и стрељали их за своје убијене и рањене војнике, али то није био само немачки изум. Таква је била пракса и у другим савезничким земљама током Другог светског рата, а у неким војвођанским местима том чину се одупирало већинско становништво: „Укратко, пред избијање рата појавиле су се у Инђији групе четника да би

међу немачким становништвом сакупиле таоце. Томе су се одупрли угледни српски становници Инђије, међу њима и четнички командант у граду, тадашњи шеф поште. Четници су морали да напусте Инђију необављеног посла. Када је неколико дана касније рат букнуо, узели су ипак, по наређењу Армије, таоце из Инђије. Требало је да буду спроведени у петроварадинску тврђаву, као и таоци из других места“ (Стефановић, 2003: 64).

И наша историографија говори о узимању фолксдојчерских талаца, али аутори истичу да то није била мера уперена против Културбунда као организације јер су узимани и таоци који нису били у њему. У Петроварадину је, према подацима немачке тајне станице „Нора“, било смештено око 500 талаца по једним изворима (Мирнић, 1974: 77). Према другим изворима тај број је био дупло већи: „Југославенске области су тако по немачком нападу из многих крајева од 6. априла па даље почеле по раније приправљеним списковима затварати значајније војне функционаре Културбунда и виђеније Немце, који се нису сакрили или побегли. Већину затворених таоца је војска послала у петроварадинску тврђаву при Новом Саду, где се окупило 1000 затворених Немаца.“ (Бибер, 1966: 265). Већ наредног дана тајна радио станица немачког Културбунда „Нора“ (смештена у Хабаг-хаусу) извештава да је око 500 Немаца дотерано у Петроварадин као таоци.

Након измењених обавештења са Бечом ускоро је немачка радио станица „Donausender“ емитовала поруку да ће за сваког убијеног фолксдојчера бити ликвидирано 10 Срба, што је била медијска претња и пропагандна мера да би се одвратили војни органи од ликвидације талаца (Мирнић, 1974: 77). Немачка национална мањина је активно обавештавала немачке трупе о стању на терену те је тако уследио радиограм да треба хитно из авиона бацити оружје код Апатина, а затим се наводи да би било добро бомбардовати новосадски Шtrand: „Купатило на новосадској плажи, око 2км уз Дунав од железничког моста, велики војни логор. Баците запаљиве бомбе на дрвене кабине. Новосадски гарнизон још је у касарнама. Веза са доносиоцем извештаја је прекинута.“ (Миловановић, 1978: 310). „Нора“ је и даље слала поуздана обавештења у Рајх, али још није био погодан тренутак да се изврше и оружани исподи из Хабаг-хауса јер је било наоружаних југословенских трупа па се 8. априла шаљу извештаји о проласку артиљерије. Наредног дана „Нора“ радиограмом обавештава о повлачењу велике групације југословенских војника: „...200 бициклиста, пук пешадије са митраљеским одељењем, 24 тешка топа, 72 лака топа, 678 натоварених кола, 1.100 коња и један воз, јављали су доносиоци вести – новосадски адвокат Рикард Дернер и Волфран“ (Мирнић, 1974: 78).

Како су сукоби ескалирали и рат се распламсавао, дошло је ипак и до убијања немачких талаца, о чему пишу немачки извори: „У ноћи између 11. и 12. априла 1941. Југословенска војска у повлачењу према Београду, повела је као таоце девет Немаца из Панчева. Лешеви ових девет талаца, раскомадани, нађени су после неколико дана у шуми поред Дунава. Сахрањени су 22. априла 1941. године. Сахрана је била помпезна уз велико учешће народа и Вермахта. На дан кад је обављена свечана сахрана деветорице талаца, који су ношени кроз центар града у белим ковчезима на раменима земљака, немачки војници

су направили рацију у Панчеву. Осамнаест Срба су стрељали а осамнаест обесили на градском гробљу. Међу њима је била и једна жена“ (Стефановић, 2003: 111).

О том случају имамо као извор и чланак у обновитељском (нацистичком) листу из Бечкерека (данашњи Зрењанин) који се звао „Фолксруф“ („Volksruf“ – „Зов народа“), и који под насловом „Они марширају у духу са нама!“ (алузија на песму Хорста Весела) доноси комеморативни текст уоквирен у црни флор, а уз кукасти крст написан је некролог посвећен палим друговима (алузија на време борбе у Немачкој), док се на крају налази нацистички мото: „Један народ, једна држава, један вођа“ („Ein Volk, ein Reich, ein Fuehrer“). У тексту се наводе имена деветорице погинулих Немаца: „Die toten Kameraden: Karl Unfoni, Florian Gika, Hugo Chrisoph, Franz Melker, Unton, Hauber, Jozef Revegz, Ubert Schopko, Valter Sripples, Johann Flohr.“ (Volksruf 25.4.1941, текст „Auch sie marschieren im Geist mit!“).

Завршна фаза априлског рата и окупација Новог Сада

По многим граничним местима Војводине где су били у већини фолксдојчери већ 9. априла почињу да нападају југословенску војску и да разоружавају јединице у повлачењу, које је захватило расуло и паника. Фолксдојчерске наоружане борбене групе дејствовале су у Пашићеву, где је 150 наоружаних културбундоваца разоружало јединицу пуковника Рудолфа Кнеза, а сличних акција било је и у Госпођинцима, Бачком Брестовцу, Парабућу. Наоружане групације фолксдојчера вршиле су саботаже и герилске нападе у леђа југословенским јединицама и у Руми, Инђији, Новој Пазови, и Бежанији, а поред обавештајних задатака постављале су се као органи власти пре уласка немачких трупа односно након повлачења југословенске војске.

Немци су постали господари ситуације у Новом Саду 11. априла, када се југословенска војска повукла те су коначно из Хабаг-хауса изашли забарикадирани руководиоци Културбунда, који одмах шаљу радостан радиограм: „бр. 35 – Све војнички важне тачке Новог Сада посела је фолксдојчерска служба поретка. Молимо безусловно немачку окупацију, па иако би подручје требало да буде предато Мађарима. Довољна је једна чета; ако је потребно, спустити падобранце. Потпис: др Јанко. Одговорите хитно. Киш“ (Миловановић, 1978: 319).

Бојећи се да ће мађарске трупе заузети и окупирати Дунавску бановину тј. данашњу територију АП Војводине, немачки функционери окупљени око вође Културбунда Сепе Јанка инсистирају на доласку немачке војске и стога обавештавају немачку команду да је слетање на новосадски аеродром могуће пошто га држе у својим рукама као и то да су немачке трупе већ у западној Бачкој те зато траже хитну окупацију пре него што стигну мађарски војници. „Бр. 34-Вера-Ми смо у истој мери разочарани, огорчени као и разјарени. Шта траже овде Мађари? Радије целог живота под Хотентотима, него само један

дан трпети благодети идеје круне светог Стевана и бити извргнут руглу наших ренегата. Потпис: Киш“ (Миловановић, 1978: 319). То је био захтев Културбунда од 11. априла, а већ сутрадан у циљу свечаног дочека немачке армије наређено је кићење Новог Сада нацистичким заставама са кукастим крстом, док се за мале заставице којима се могло махати Вермахтовим колонама побринула штампарија „Deutsches Volksblatta“, која је издавала истоимени немачки дневни лист.

У вечерњим сатима 12. априла у град су из правца Футога ушле јединице 8. оклопне дивизије Вермахта, којима је Нови Сад био само успутна станица јер су после сат времена наставиле даљи продор. Немачка омладина је масовно прилазила Вермахту, па је тако само из Сивца добровољно пошло 12 младића, док је из целе Бачке Хитлеровој оружаном сили пришло око 2000 фолксдојчера (Мирнић, 1974: 82).

Културбунд је и даље покушавао да добије немачку окупациону војску те је тако „Нора“ стално слала алармантне позиве: „Молимо што скорије војничку заштиту за немачку народносну групу и од Мађара. Др Јанко. Нови Сад је евакуисан, оба моста су бачена у ваздух“ (Миловановић, 1978: 310). Фолксдојчери су сматрали да су они „ослободили“ Дунавску бановину од југословенских трупа и да стога треба да је заузму немачке трупе које ће обезбедити неку врсту протектората под сизеренством Немачке, али је постало јасно да Хитлер баш и не цени ту њихову помоћ и поред тога што су они јављали да су наводно заробили и разоружали 90.000 југословенских војника (Мирнић, 1978: 78). Та процена умногоме је преувеличана и треба нагласити да је и поред тога што су успели да на путу Српски Милетић–Оџаци пресретну делове једне дивизије коју су преговорима успели да разоружају, ипак нереално је очекивати да би слабо наоружане фолксдојчерске јединице могле да заробе тако велик број војника.

Медијска кампања у циљу припајања Рајху

У циљу покушаја да се Дунавска бановина, данашња Војводина подреди Немачкој почела је да се покреће и медијска кампања, а први број „Deutsches Volksblatta“ (који је престао да излази 6. априла) после окупације Новог Сада изашао је 13. априла 1941. године и радосно је поздравио окупационе немачке снаге: „Добро дошли, немачки војници. Простор који нас је удружио свети је простор. Овај простор је заиста присан и то не само због тога што смо вас овде поздравили као своју браћу, већ такође, и због тога што историја сведочи о повезаности овог простора са судбином Рајха“ (Deutsches Volksblatt, 13.4.1941, чланак “Der Einzung der der ersten deutschen Soldaten in neusatz“. Исти број листа, видети и чланак “Seid willkommen Deutsche Soldaten“).

Немци су, међутим, убрзо почели јадиковати над својом судбином јер су им се зле слутње оствариле, те је већ 13. априла у седам часова из правца Футога ушла мађарска Јужна армија, чије су трупе састављене од регуларних

домобранских (хонведских) јединица поселе подручје Бачке од 11. до 14. априла. Културбунд је запао у алармантно стање јер је његова радио- станица послала вапијуће позиве немачким трупама: „Бр. 38-Вера-капетану Шилеру! Јанку, Леману и Рајзеру (руководиоци Културбунда-прим В.Б.) лично је добро, али 700.000 фолксдојчера узалудно чека одговор, зашто нас Рајх оставља тако на цедилу. Ни на један позив за помоћ, ни сенка од одговора. Ово је да човека ухвати очајање...Народна група је очајна због изручења Азијатима (мисли се на Мађаре, В.Б.). Ситуација је крајње критична. Сваког тренутка очекујемо катастрофу. Пошаљите хитно немачке трупе“ (Миловановић, 1978:311).

Треба истаћи да је Мађарска скопила са Југославијом уговор о вечном пријатељству у децембру 1940. године на Хитлерово инсистирање, тако да се у круговима Хортијеве владе за одређено време престало са територијалним аспирацијама према јужном суседу. Када је избио пуч у Београду 27. марта, Хитлер је понудио Хортију комадање територије Југославије, а Мађарској би у тој подели плена припала Војводина, без Срема. Пошто је Миклош Хорти држао до формализма, није желео да нападне Југославију док она још постоји као држава, већ је чекао 10. април да усташки „војсковођа“ Славко Кватерник прогласи тзв.„НДХ“ те је тек тада кренуо у напад¹.

Сукоби Немаца и Мађара на почетку окупације

У походу на Југославију, у Бачку је ушла поменута Јужна, односно 3. мађарска армија под командом генерала Горонди Новака Елемереа, који је имао под собом 80.000 војника сврстаних у 1, 4, 5. и Брзи корпус (Мирнић, 1974:85). Одмах по уласку у бачке градове, а пре свега у Нови Сад, дошло је до нетрпељивости али и до озбиљних инцидената између мађарске војске и немачких фолксдојчерских формација. Немачка штампа је и након окупације наставила у Војводини несметано да излази, а оно што је сметало мађарској власти у Бачкој било је то што су је немачки медији називали „окупационом“ алудирајући на то да ће ипак прави ослободиоци бити немачки, а не мађарски војници. Немачка омладина масовно је бегала у Банат, који је формално био под управом команданта окупирани Србије, док је у суштини на власти била фолксдојчерска народна група, која је имала око 120.000 домаћих Немаца (Петрановић, 1988: 114).

Немачки омладинци у Бачкој припремали су се за прославу фиреровог рођендана, али су мађарске власти наредиле да се поред немачке мора певати и

¹ Немачки часопис Сигнал посветио је пажњу и квислиншкој творевини тзв.„НДХ“ па поред фотографија Кватерника са нацистичким поздравом доноси и пропаратни текст: „У Загребу, главном граду Хрватске, учинио је један њемачки генерал посјет хрватском војном заповједнику Кватернику. С уласком њемачке војске куцнуо је и час ослобођења хрватском народу, чији се је првоборац Др Анте Павелић повратио из прогонства у Италији, и преузео вођство државе.“ (Сигнал, свибањ 1941, 2. број). Пошто је Немачка признала усташку наказну творевину, на следећој слици се види посета немачког посланика у Хрватској Кашеа, који је све време рата подржавао Павелићеву геноцидну политику и учинио да два нацистичка режима добро сарађују.

мађарска химна те је прослава отказана, а окупациони командант Новог Сада генерал Вереш рекао је вођи месне групе Културбунда Дернеру да се Немци понашају као држава у држави (Мирнић, 1974:86). Мађарска војска је сматрала да је на својој, поново „ослобођеној“ територији, па је одмах почела са скидањем нацистичких застава и транспарената посвећених Хитлеру, што је озлоједило домаће Немце, који су сматрали да је дошао тренутак када могу слободно истицати нацистичка знамења. „У Новом Саду тражећи „четнике“, малтретирано је и пљачкано немачко становништво и запаљена зграда „ЈугоАграрија“ (власништво Културбунда). Том приликом неколико је Немаца убијено. У насталој пуцњави убијени су неки Немци у Шајкашком Св. Ивану и Врбасу. У Футогу је био опљачкан замак „Народног савеза за Немце у иностранству“. Немачка народна стража свугде је разоружана. У склопу опште акције протеривања добровољачког становништва, долазило је местимично (Тител) до масовнијег протеривања и бачких Немаца“ (Мирнић, 1974:88-89).

Постало је савим уобичајено да се Немци и Мађари вређају помињући Хортија односно Хитлера, те је тако уместо савезништва по оружју било сцена међусобних обрачуна који су, као што смо видели, имали и смртне исходе. У циљу смиривања наелектрисане ситуације у Нови Сад је долетео обергрупенфирер Лоренц, који је и сам послао један извештај преко радио-станице „Нора“ о убиству четири фолксдојчера од стране мађарске војске (Мирнић, 1974:88). Ту ситуацију да је убијано и немачко фолксдојчерско становништво можемо повезати са плановима мађарских окупатора да створе вештачки затегнуту ситуацију у којој су тражени наводни „четници“ при чему су припаднике српског народа организовано нападали, пљачкали и убијали (Злочини окупатора у Војводини 1941-1944, књига II, Нови Сад, 1946, 25).

Пошто је немачко становништво, индоктринирано националсоцијализмом и понесено националном еуфоријом, сматрало да су Мађари неоправдано заузели територију која треба да дође под сизеренство Рајха, они су то износили јавно те су тада хонведске трупе нервозно реаговале бранећи „мађарску земљу“ и стога је долазило до инцидентата, а често и физичких сукоба са смртним последицама. Немци су имали вере у Хитлера да ће Дунавску бановину сигурно подвести под немачку доминацију, а баш у то време фирер је у разговорима са Хортијем обећавао Мађарској и Банат, али га је због могућег мађарско-румунског рата око те територије ипак доделио Културбунду на управу. До нормализовања односа између припадника војвођанског Културбунда и мађарских власти у Бачкој проћи ће још времена, јер су биле веома јаке илузије Немаца о формирању посебне аутономне државе подунавских Шваба под протекторатом Хитлеровог Рајха. Даљим односима у немачкој националној заједници нећемо се бавити јер је након Априлског рата Краљевина Југославија престала да постоји као јединствена држава тако да ћемо управо то узети као логичну границу.

Закључак

На крају рада можемо констатовати да су немачки војни и цивилни органи имали веома разгранату и добро осмишљену пропагандну мрежу, која је деловала тако да подигне морал немачкој војци и становништву током априлског рата 1941. године и напада Сила осовине на Краљевину Југославију. Немачка мањина која је живела посебно сконцентрисана у северним крајевима тј. Дунавској бановини, била је веома активан елемент који је деловао не само пропагандно, већ и обавештајно па чак и у војно-диверзанстрким акцијама у другој фази априлског рата, када је било извесно да је војска Краљевине Југославије у расулу и да је немоћна да пружи озбиљнији отпор Вермахту и његовим савезницима.

У првој фази рата немачки медији углавном се нису оглашавали, али када је окупиран Нови Сад одмах је на улицама могао да се купи најпознатији лист на немачком језику који је излазио у Краљевини Југославији „Deutsches Volksblatt“, и који је отворено славио нацистичку окупацију и срдечно поздрављао немачку војску. Тај лист је називао и Мађаре окупаторима, алудирајући на жеље војвођанских Немаца да се и Бачка као аутономна област стави у неки облик протектората Трећег рајха, што сама Немачка није желела да дозволи (због договора Хитлера и Хортија да Бачка уђе у састав фашистичке Мађарске).

Немачка медијска пропаганда у време рата је посебно смишљено реализована преко њихвог пропагандног листа „Сигнал“ који је имао већи број новинара-ратних репортера који су наступали са ратним јединицама и то у првим борбеним редовима. Они су објављивали пропаганде извештаје и репортаже у којима су величали немачку војску али су и преувеличавали отпор југословенских трупа, како би немачка победа испала што величанственија и убедљивија.

На крају можемо констатовати да је нацистичка пропагандна машинерија ишла у корак са војним снагама и да је априлски рат иако краткотрајан био добар полигон за увежбавање медијске пропаганде, која ће достићи врхунац у нападу на СССР, када су нацисти упрegli све своје медијске, привредне и наравно војне капацитете у циљу реализације тзв. „коначне победе“. У колосалном походу на исток Гебелсова пропаганда покушаће да надомести пад морала и огромне губитке које Хитлерова војска у другој фази рата никако није могла надокнадити, што ће се показати као фатално за наказну нацистичку творевину оличену у Трећем рајху.

Литература:

1. Biber, Dušan (1966). *Nacizem in Nemci v Jugoslaviji 1933-1941*, Cankarjeva založba, Ljubljana.
2. Barović, Vladimir (2016). *Uloga novinara i medija u obaveštajno-propagandnom angažovanju različitih grupa pred napad na Kraljevinu Jugoslaviju 1941. godine*. *Kultura polisa*. Br 29, godina XIII, 2016. (31-44).
3. Bešlin, Branko (2001). *Vesnik tragedije (Nemačka štampa u Vojvodini 1933-1941)*, Platoneum, Novi Sad.
4. Grupa autora (1946). *Zločini okupatora u Vojvodini 1941-1944, knjiga II*, Novi Sad.
5. Janjetović, Zoran (2005). *Deca careva, pastorčad kraljeva*, Institut za noviju istoriju Srbije, Beograd.
6. Kačavenda, Petar (1991). *Nemci u Jugoslaviji 1918-1941*. Institut za savremenu istoriju, Beograd.
7. Keršo, Jan (2004). *Hitler 1936-1945.*, Utopija, Beograd.
8. Milovanović, Nikola (1978). *Pukotine kraljevstva*, Sloboda. Beograd.
9. Mirnić, Josip (1974). *Nemci u Bačkoj u Drugom svetskom ratu.*, Institut za izučavanje istorije Vovodine, Novi Sad.
10. Petranović, Branko (1988). *Istorija Jugoslavije, Druga knjiga, Kraljevina Jugoslavija 1918-1941.*, Nolit, Beograd.
11. *Signal*, nemački propagandi informativno-zabavni magazin.
12. Stefanović, Nenad (2003). *Jedan svet na Dunavu*, Društvo za srpsko –nemačku saradnju, Beograd.
13. Hafner, Sebastijan (2004). *Istorija jednog Nemca, sećanja 1914-1933*. Stilos, Novi Sad.

GERMAN MEDIA PROPAGANDA DURING THE APRIL WAR OF 1941.

Summary: The study analyzes the German propaganda during the April war in 1941. Especially, study analyzes the performance of the German news magazine "Signal" in order to spread the German war propaganda. Evaluate the role of the German minority in the Kingdom of Yugoslavia - Kulturbund, who actively helped in spreading propaganda but also in intelligence and military missions in favor of the occupiers. We analyzed the cases of hostage-taking and presentation of media reports about the liquidations of revenge as occupiers. In particular, we observe the antagonism of the German minority and the Hungarian forces at the end of April war. German minority asked a protectorate under the administration of the Third Reich, while Hungary wanted to put in Backa its occupation regime. Media propaganda during the attack on Kingdom of Yugoslavia was exercise Nazi structure from a much larger march to the east and colossal attack on the Soviet Union, which will then follow.

Key words: media, propaganda, war, occupation, the Germans, Nazism, newspapers